

Kunstvolle Musikinstrumente des Barock

Hellwig Friedemann & Barbara, Joachim Tielke.
Berlin 2011. Deutscher Kunstverlag
ISBN: 978-3-422-07078-3. Pris: c. 80 EUR

1980 publicerades Günther Hellwigs betydande verk om violin- och lutbyggaren Joachim Tielke. Den boken har sedan dess varit ett standardverk och en förebild hur en bra biografisk sammanställning och verkförteckning över en instrumentmakare bör se ut.

Mitt exemplar av denna bok köptes i början på 80-talet på Dragspelsimporten på Stora Nygatan 26 i Gamla stan, Stockholm, en liten affär med mycket intressanta saker förutom dragspel. Den finns naturligtvis inte kvar. Nåväl, mycket har skett på 30 år sedan Hellwigs bok kom ut och hans son, Friedemann Hellwig tillsammans med hustrun Barbara, har nu publicerat en uppföljning av Günther Hellwigs epokgörande arbete med sin nya bok om Tielke. Det finns likheter och skillnader mellan de olika utgåvorna. Mycken ny kunskap har naturligtvis tillkommit, nya tekniker för att undersöka instrumentens inre likaså, men grundupplägget är fortfarande detsamma: samlar all tillgänglig information om instrumentmakarfamiljen Tielke, deras verkstad, tekniker som användes, förslag till utsmyckningar av instrumenten, instrumentens särdrag och vad som förenar med samtida byggare, en noggrann beskrivning av de bevarade instrumenten med proveniens, mått m.m. Naturligtvis har tidigare okända verk av Tielke framkommit under de decennier som gått, men inte minst fototekniken, möjligheterna till röntgenfotografering och datortomografi har väsentligt bidragit till en ökad kunskap.

Medan bildmaterialet i Günther Hellwigs bok enbart är svartvitt så är det i den nya boken huvudsakligen i färg, och praktiken i Tielkes instrument framträder tydligt. Boken innehåller två huvudsavsnitt och det första behandlar biografiska uppgifter, verkstaden, förhållandet till hantverksskrån, materialtillgång, Tielkes efterföljare, kunder, signaturer, etiketter, utsmyckningar, material och teknik, yrbehandlingar m.m. Här finns också några intressanta bilder där man med datortomografins hjälp kan titta in i några av Tielkes instrument. Huvuddelen av bokens innehåll ägnas dock åt en detaljerad förteckning över Tielkes bevarade och kända instrument som delvis baseras på Günther Hellwigs förteckning, men i högsta grad utvidgad, rättad och kompletterad. På en del punkter korrigerar Friedemann Hellwig sin fars uppgifter.

Den nya boken innehåller också information om och förteckningar över andra instrumentmakare förenade med Tielke i släktskap m.m.: brodern Gottfried Tielke, svärfadern Christoph Fleischer och dennes barn Hans Christoph Fleischer, svågern Lucas Goldt, dennes son Samuel Goldt och den-

instrument kom säkerligen till Sverige i slutet av 1600-talet och början av 1700-talet. Ett exempel är gitarren (tyvärr ombyggd till en sexsträngad gitarr under 1800-talet) från 1704 som senast befann sig på Wallox Säby säteri, men som såldes vid en auktion i Stockholm 1991, men som nu har återförenats med en systergitarr från 1703 i Museum für Kunst und Gewerbe i Hamburg.

I boken finns rikhaltigt med dokumentation kring instrumenten och man förstår att det ligger ett hängivet och mångårigt forskningsarbete bakom. Naturligtvis finns både register, en utförlig litteraturförteckning och en sammanfattning på engelska. Kvalitetsmässigt håller boken högsta klass, inte minst när det gäller det synnerligen rikhaltiga bildmaterialet. Med tanke på de rikt utsmyckade instrumenten så har boken också ett konsthistoriskt intresse. Så mycket bättre än så här kan det knappast bli och jag är säker på att Tielke i sin himmel med tillfredsställelse ser ner på sitt eftermäle.

KENNETH SPARR